

# 130 години професионална растителна защита в България

Автор(и): Растителна защита  
Дата: 14.01.2026 Брой: 1/2026



*По традиция на 16 януари Факултетът по растителна защита и агроекология към Аграрния университет в Пловдив е домакин на Деня на растителнозащитника. Тази година е специална, защото се честват 130 години от началото на организираната растителнозащитна дейност в България. Една история изпълнена с предизвикателства и трудности, чиято основна мисия остава опазването и съхранението на разнообразието на растителните видове в условията на неустойчива и силно динамична климатична и фитосанитарна среда.*

*Тържеството под мотото „Защити растенията – съхрани живота“ ще се проведе в реновираната и модерно оборудвана учебна зала 7 на Аграрния университет в Пловдив, която носи името на първия*

декан на факултета – проф. д-р Добри Буров.

Растителната защита е ключов фактор за развитието на модерно и устойчиво земеделие, конкурентно в динамичната среда на непрекъснати климатични и икономически и социални промени. През годините нейните функции се изменят и от регламентирано решение за борба с конкретен вредител по лозата, през времето придобива отговорната задача да се справя с глобални предизвикателства като климатичните промени, намаляването на биоразнообразието и най-вече грижата за здравния статус на растенията, които са основата на целия живот, функционирането на екосистемите и продоволствената сигурност.

## **В началото бе лозата...**

През далечната 1884 година в България се появява филоксерата - "лозовата чума" – най-страшното бедствие, сполетяло някога нашето лозарство. За няколко години голяма част от лозята във Видинско, Ломско, Врачанско и др. са унищожени. Пътят на филоксерата от запад на изток и оттам на юг през Балкана се означава с късове червено платно, вдигнати високо над болното лозе. Този "фронт" прегазва цяла България и от 1 150 000 дка лозя през 1897 г. площите намаляват на 434 000 дка през 1919 г. Появата на филоксерата налага предприемане на спешни мерки: създаване на "Закон за мерките против филоксерната зараза (чума на лозата) и възстановяване на опустошените от нея лозя" с Указ на цар Фердинанд от 16 януари 1896 г. Именно с този закон се поставя официално началото на борбата с вредителите по растенията и растителнозащитната дейност у нас.

## **Регламентиране на растителнозащитната дейност у нас**

Следват редица закони, които регламентират правово растителнозащитната дейност в страната:

- Закон за подобряване на земеделското производство и опазване на полските имоти - 1925 година, в който се регламентират карантинни мерки при вноса на земеделски произведения;
- През 1930 г. е приет първият самостоятелен закон уреждащ опазването на растенията от болести и неприятели, а с Указ № 21 на Цар Борис III от 10.04.1933 г. е ратифицирана и Международната конвенция за защита на растенията от Рим 1929 г.

През годините липсва централизирана структура, която да изпълнява всички растителнозащитни дейности в страната. Съобразно изискванията заложи в Международната конвенция за растителна

защита от Рим 1951 г. през 1991 г. Великото народно събрание, ратифицира международната конвенция и с този акт дава възможност за създаване на служба съответстваща на международните норми.

С Постановление №131 от 15 юли 1992 г. на МС и последвала Заповед на министъра на земеделието и хранителната промишленост от 14 октомври същата година е създадена Националната служба за растителна защита (НСПЗ). Приемането на Закона за защита на растенията от 1997 г. и допълнителния през 2001 год., утвърждават и институционализират службата, като единственият официален държавен орган за изпълнение на контролните и разпоредителни функции в областта на растителната защита. Като външна фитосанитарна граница на ЕС, НСПЗ полага усилия за хармонизиране на законодателството с това на Общността в области като биологично изпитване и разрешаване на продукти за растителна защита, биологично земеделие, фитосанитарен контрол, централна лаборатория за контрол на пестицидите, регионални лаборатории за контрол на вредителите.

През 2021 е създадена Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) е единен орган за контрол на безопасността и качеството на храните в Република България. Основната ѝ функция е да контролира спазването на националните и европейски изисквания за контрол в областта на:

- безопасността и качеството на храните, хранителните добавки и напитките;
- ветеринарната медицина и хуманното отношение към животните;
- растителната защита и торовете;
- фитосанитарния контрол;
- контрола на фуражите;
- граничния контрол на суровини и продукти от растителен, и животински произход и други.

## **Концепцията за растителното здраве като бъдеще на растителната защита**

През последното десетилетие сме свидетели на една сериозна трансформация в разбирането за растителна защита. Постигането на висок здравен статут на растениевъдното производство в една неустойчива и силно динамична климатична и фитосанитарна среда, налага да се погледне с други очи на растителната защита и да се измести нейния фокус от ерата на изцяло химичния контрол към интегрираното управление на вредителите (IPM - Integrated Pest Management). Това е задълбочен и екологичен подход за управление на вредителите в селскостопанските системи, който включва стратегическо интегриране на множество методи за контрол - културни, биологични и химични практики, за поддържане на популациите от вредители под икономическия праг на вредност. В резултат се

минимизират рисковете за околната среда и здравето на човека. При IPМ се обръща особено внимание на превантивните мерки, мониторинг и решения базирани на установени прагове на вредност.

Реалната опасност за намаляване на селскостопанските земи, климатичните промени, загубата на биоразнообразие и замърсяването на планетата, както и водената неуспешната климатична политика на световно ниво, изправят земеделците пред нови избори.

---

## Директивата за наблюдение на почвите – за по-здрави и устойчиви почви в Европа

---

Растителната защита става компонент в по-широката концепция за растителното здраве, в която се включват здравето на почвата, където се сее семето, комплексът от микроорганизми и хранителни вещества в тази почва, характеристиките на семето, включително устойчивост или толерантност към икономически важни болести и неприятели, прилагане на нови земеделски практики при отглеждане на растенията, като интеркропинг, култури-капани, ивици от цъфтящи растения, мулчиране и др., които поощряват полезните организми и действат отблъскващо или потискащо на вредни.

Съвременната растителна защита е част от прецизното земеделие, което позволява дистанционни методи за наблюдение, иновативните средства за управление на плътността на неприятели и болести, биологични средства за борба и максимална грижа за околната среда.

Създаването на съответния експертен капацитет от добре подготвени специалисти, които да работят в тясно сътрудничество с учените, с университетското образование и с браншови организации на производители, преработватели и търговци е важна стъпка в осъществяването на трансформацията в родната растителна защита.

---

По случай професионалния празник на растителнозащитника и отбелязването на 130 години растителнозащитна дейност в България, на 16 януари 2026 година в Аграрен университет Пловдив ще се проведе празника, под мотото **„Защити растенията – съхрани живота”**

при следната ПРОГРАМА:

13:00 - 13:30 Регистрация и кафе

13:30 - 14:00 Официално откриване и приветствия

14:00 - 14.20 „130 години растителна защита в България – кратък исторически преглед и съвременни тенденции“, проф. д-р Оля Караджова, зам.изпълнителен директор на БАБХ

14:20 -14:40 „Конкуретноспособност на селското стопанство и осигуряване на храни с български произход – роля на растителната защита“, Нели Йорданова, генерален директор на АРИБ

14:40 - 15:00 „130 години растителнозащитна наука в България“, проф. Румен Томов, декан на Агрономическия факултет, Лесотехнически университет, София

15:00 - 15:20 „Карбамид с инхибитори – алтернатива за намалени норми на азотно торене и без алтернатива за опазването на природата“, Татяна Михайлова, изпълнителен директор на Екофол АД и член на БАРЗ

15:20 - 15:40 "Интегрирани и биологични методи в растителната защита", доц. д-р Йорданка Карталска, декан на факултет по Растителна защита и агроекология в Аграрен университет, Пловдив

15:40 - 15:50 Презентация от БАРЗ с лектор Милко Янев

15:50 - 16:10 „Превенция на черната златка(*Carponodis tenebrionis* L.) в биологични и конвенционални овощни градини“, Божидар Петков, председател на Национална асоциация за биологична растителна защита, органични торове и иновативни технологии, Кристина Мурджова ИД

16:10 - 16:30 Презентация на АРИБ

16:30 - 17:00 Дискусия

19:30 Официална вечеря в ресторанта на хотел Radisson Hotel, гр. Пловдив

Куверт – 50 евро, дрескод: официално облекло

Потвърждение за присъствие се приема до 15.01.2026 на електронна поща: [anna\\_petrova@bfsa.bg](mailto:anna_petrova@bfsa.bg) или [bulgariancpa@gmail.com](mailto:bulgariancpa@gmail.com)

Тези от Вас, които желаят да нощуват в Radisson Hotel могат да направят резервация лично, като информират, че ще бъдат гости на събитието, за да се възползват от договорените преференциални цени за настаняване за датата на провеждането му.

---

*Организатор на събитието е Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ).*

*Съорганизатори - Аграрен университет - Пловдив, Асоциация Растителнозащитна Индустрия*

*България (АРИБ), Българска Асоциация за Растителна Защита (БАРЗ) и Национална асоциация за биологична растителна защита, органични торове и иновативни технологии (НАБРЗОТИТ).*